

GULYÁS GYULA

Beszámoló jelentés külföldi szakmai munkavégzésről

Öt hónapos szakmai gyakorlaton vettem részt Kanadában, amit az IAESTE (International Association for the Exchange of Students for Technical Experience) szervezett. Egy Torontó melletti kisváros magánkézben lévő csemetekertjében dolgoztam. A cég neve: Leslie L. Solty and Sons Ltd., Cookstown, Ontario.

A csemetekert és faiskola mintegy 2000 acre-on (kb. 1000 ha) fekszik Cookstowntól délre. Két nagyobb gazdálkodóegységet lehet elkülöníteni, amelyek az egész termesztési és értékesítési folyamatot elvégzik. A farm feladata a megfelelő mennyiségű kertészeti díszítőanyag (fák, bokrok, különböző rózsafajták, gyepek stb.) biztosítása, amelyet 4-5 évre előre határoznak meg a várható kereslet-kínálati viszonyok alapján. A farm kicsiben eladással (detail) is foglalkozik.

A másik gazdálkodóegység Torontóban van. Itt a farmon termesztett kertészeti anyag egy részét nagyban eladással (whole sale) értékesítik, a másik részt saját kerttervező vállalatuk (landscape design) használja fel. Ez a felépítés pénzügyi szempontból is előnyös, mivel a farm mint gazdálkodóegység – az érvényben lévő jogszabályok alapján – az adóalapjából írhatja le költségként az elvégzett munkákért kifizetett munkabérek, anyagfelhasználásokat. A kertépítő részleg így könnyebben juthat megrendelésekhez, olcsóbb tud lenni.

En a farmon dolgoztam Hatvani István kertészernök-hallgatóval együtt, aki ugyancsak az IAESTE szervezésében került Kanadába. Munkánk közben betekintést nyertünk a farm életébe, megismertük a gazdálkodás problémáit, végeztük a farmon előforduló munkákat.

A szaporítóanyag (dugvány, mag, szem, oltóvessző) gyűjtése a farmon található fákról történik, ami költségcsökkentő tényező. Kanadában a kertészeti anyag nemesítése a nagyobb magán-csemetekertekben folyik.

Ezek a csemetekertek a legmodernebb eszközöket alkalmazzák az új fajták előállítására. Főleg korai juhar (*Acer platanoides*), különböző almafajok (*Malus sp.*) oltványaival és kőrisek (*Fraxinus*), hársak (*Tilia*), cseresznyék (*Prunus*) szemzésével foglalkoznak, de megtalálhatók a cserjék és fenyők (*Pinus*, *Picea*, *Abies*, *Juniperus*, *Thuja*) fajtáinak képviselői is. A cserjefajták száma több százra rúg.

A dugványok többnyire hajtás- és levéldugványok. Júniusban vágják, és a különböző cserjefajták továbbszaporítására használják. A gyökerezés elősegítésére λ -indol-vajsavat és λ -naftil-ecetsavat használnak. A több ezer dugvány tárolására, gyökereztetésére hat üvegház szolgál, amelyekben minden faktort automatika biztosít és ellenőriz. Itt tárolják a magvetéseket is. Ezt főleg fenyőfajokkal (*Pinus*, *Abies*, *Picea sp.*), tölgyekkel (*Quercus sp.*) és vadgesztenyével (*Aesculus sp.*) végzik. Fenyők esetében a nálunk is ismert és alkalmazott konténeres eljárást használják.

A lombos fafajták (*Acer*, *Tilia*, *Fraxinus*, *Prunus*, *Malus*) továbbszaporítása oltással vagy szemzéssel történik. A szemzést júliusban végzik. Az alanyok elültetése március végén, áprilisban folyik, így ezek júliusra alkalmassá válnak a szem befogadására. (Megfelelő gyökérrendszert növesztenek, megerősödnek, kiheverik az átültetés megpróbáltatásait.) Az alanyokat a farm az Egyesült Államokból veszi, kis részét saját forrásból fedezi. A szemeket a farmon található fákról gyűjtik. A szemzés T-vágása fiziológiai okokból az alanyok északi oldalára kerül. Munkaszervezési szempontból is jó, ha a T-vágás egy irányba néz, mivel nem kell keresgélgni, és gyorsabban halad a munka. Az alany visszavágására a következő év tavaszán kerül sor. Addig a nyár folyamán megeredt szemek kikarózása (egyenes növekedés) és az alany megeredt alvórügyeinek visszaszorítása a feladat. Ebben az évben mintegy 20 000 alanyon végeztek szemzést. A legnagyobb mennyiséget a hársak, kőrisek és a cseresznyék teszik ki. Juharokkal is próbálkoztak, de a juhariszemzések nem bírták a téli nagy hidegeket, és elfagytak. Mi a munkavégzésben és a munka irányításában is részt vettünk. Megtanultuk, hogy nagyon fontos a munka kiadásánál a „mit és miért” kérdése, a megfelelő tájékoztatás. Ha valamit elfelejtünk elmondani, illetve nem mondjuk el többször a hangsúlyos részeket, az bonyodalmakat és nyereségkiesést okozhat, ami egy nyereségorientált cégnél élet-halál kérdés. A szemzések napi normája 600 db (2 fő), 10 óra, ahol az egyik ember végzi a szemzést, a másik pedig kötöz. Mivel a szemzés olyan művelet, amely több évre előre meghatározza a gazdálkodást, nagyon fontos a jó minőség. Rosszi minőség esetén 7-8 év múlva kisebb lesz a kínálat, amit természetesen drágábban is kell adniuk, hiszen a szemzésnél befektetett munka mennyisége nem változik. Így a piacon hátrányos helyzetbe kerülnek. A szemzések idejére profi munkások jönnek Mexikóból Kanadába, akik boszorkányos ügyes-

Közlemény a Magyar Nemzeti Nyárfabizottság újjáalakulásáról

1992. december 2-án az FM Erdészeti és Faipari Főosztálya kezdeményezésére megbeszélést tartottak nyárfatermesztésben és kutatásban, illetőleg a faanyag hasznosításában érintettek. Megvitatották a FAO tagállamok átfogó Nemzetközi Nyárfabizottságának Magyar Nemzeti Tagozata újjászervezését.

A résztvevők kinyilvánították, hogy szükségesnek tartják a Magyar Nemzeti Nyárfabizottság újjáalakítását. A szervezéssel háromtagú bizottságot bíztak meg. A szervezőbizottság ezúton felkéri az érdekelteket, hogy az 1993. január 19-én, a Mezőgazdasági Minőség Intézet Budapest, Keleti Károly utca 24. III. emeleti tanácstermében 10 óra 30-kor megtartandó alakuló ülését részvételükkel tisztelegjék meg.

A szervezőbizottság

séggel végzik ezt a munkát. Főleg rózsákkal foglalkoznak, és 3-5 ezer (!) darabot képesek egy nap alatt megcsinálni.

A juharok, almák, valamint néhány bokor (*Syringa vulgaris* IVORY S) esetében oltással szaporítanak. Az oltványok egy részét az USA-ból veszik, de gyűjtenek oltógallyakat a farmon található fákról is. Juharnál az alany általában a korai juhar (*Acer platanoides*). Erre oltják a különböző juharfajtákat (A. pl. „DEBORAH”, A. pl. „GLENN LEVEN”, A. pl. „RED KING” stb.). Ezenkívül foglalkoznak cukorjuharral (*Acer saccharum*) és ezüstjuharral (*A. saccharinum*) is. Az oltványok gyakran csak a habitus vagy a tavaszi hajtás alapján különíthetők el, ezért nagyon fontos, hogy pontos legyen a nyilvántartás.

A nyári munkák nagy részét a nyesés elvégzése tette ki. A megereedt szemzések, oltványok egyenességéből megfelelő vezérhajtás kiválasztásával, esetleges felkötözésével kellett gondoskodni. 2-3 éves kortól a törést 35-45 cm-es magasságig fel kellett tisztítani. El kellett távolítani az alanyon lévő sarjakat (succers), amelyek visszatartják az oltványok erőteljes növekedését. Idősebb (4-8 éves) fáknál a sorok gyomtalanítását egyszerűen végzik (SIMAZIN). Ez levélherbicid, ezért van szükség a 35-45 cm-es feltisztításra. A permetezést egy JOHN DEERE traktorra szerelt hárompont-felfüggesztésű 500 literes tartályból végzik két fúvóka kivezetés-

sel, így két sor vihető egyszerre. A művelés megkönnyítése végett törekednek a hosszú sorok kialakítására. A gyomosodás mértékétől függően 3-5 alkalommal permeteznek.

Augusztusban az örökzöldek koronaalakító nyesése a feladat. Az oszlopok tuják, borókák (upright) és a WHITE SPRUCE (*Picea pungens*) esetén kúp alakú, a szétterülő (spreading) borókákon és a törpefenyőn (*Pinus mugo*) „félgömb” alakú koronát készítettünk nyesőollóval. A borókák közül a legfontosabb a közönséges boróka (*Juniperus communis*) és a nehézszagú boróka (*J. sabina*). Ezek kertészeti változatai nagy számban találhatóak a farmon. (PI. BLUE HAVEN, BLUE DANBE, GOLDEN FITZE stb.)

A termesztés végcélja fák esetében az ún. caliper tree, aminek minimális mérete van (2” kb. 5 cm). Ez tőátmérőben értendő.

A kiemelendő fák kijelölését a munkavezető végzi különböző színű szalagokkal. Ő az, aki kiválóan ismeri a piaci viszonyokat, a farm lehetőségeit, és teljes rálátása van az üzletmenetre. A kiemelést egy többéves gyakorlattal rendelkező portugál munkacsapat végzi.

Dolgoztunk a farmon lévő csemetekertben, illetve kertészetben is. A földlabdával kiemelt 7-8 éves fák (caliper tree) egy része a kertészetbe kerül, ahol kicsiben eladással értékesítik. Itt foglalkoznak gyep és rózsza

Olaszország egyik legnagyobb
fűrészáru-kereskedelmi vállalkozása megvételre keres:

**DIÓRÖNKÖT
GESZTENYERÖNKÖT
BÜKK FŰRÉSZÁRUT
TÖLGY PARKETTFRIZT**

>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>

BÜKK LÉGSZÁRAZ SZÉLEZETT FŰRÉSZÁRUT
a következő méretekben:

50x50 mm

60x60 mm

70x70 mm

80x80 mm keresztmetszetű

80, 100, 110, 120 cm hosszúságban.

Ajánlatokat a következő címre kérjük:

CORA' DOMENICO FIGLI

Via Verona 1

36077 Altavilla Vicentina (VI)

Telefon: 0039-444-572105 Telefax: 0039-444-592105

árusításával is. A munka változatos volt. A forró nyári napokon öntöztünk, gyomláltunk, és segédkeztünk az árusításban. A vásárló elképzelései szerint segítünk kiválasztani, kocsira rakni és igény szerint a környékre szállítani a megfelelő díszítőanyagot. A cég minden egyes fáért egy év garanciát vállal. Itt megtapasztalhatuk azt az „arany szabályt”, hogy a vásárlónak mindig igaza van, hiszen ő fizet! Vallom, hogy szolgáltatóipar nem létezik ezen elv betartása nélkül.

A nyilvántartást IBM típusú számítógéppel végzik. A szoftvert DEBASE-IV programnyelven írták, ami kiválóan alkalmas nyilvántartási feladatok megoldására. Szeptemberben adatokat vettünk fel a számítógép részére, ami a farmon található 3-5 éves fákcskák felvételét jelentette az átmérő (tő) és egyes fajknál (fűzek) a magasság függvényében. A felvételt fajtánként végeztük. Jó alkalom volt arra, hogy az egyes juharfajtákat megismerjük.

Mivel érdeklődtünk a munka iránt, egynapos tanulmányútra fizettünk be, amit a Landscape Ontario Growers Group szervezett. A körúton négy csemetekertet tekintettünk meg: Parklane Nursery, Gormley, White Rose Nursery, Goodwood, Henk Kobes Nursery, Bowmanville, Brookdale Treeland Nursery, Newtonville.

Érdekes módszert alkalmaztak a Parklane csemetekertben Gormley-ben. Az eljárás nevét „gyökérnövekedést szabályozó zsákos módszer”-nek fordíthatjuk (root control bag method). Ez a zsák nemezserű anyagból készül, ami a vizet átengedi, de a gyökerek kifelé növekedését megakadályozza. Az erősebb gyökerek a zsákban maradnak, a hajszálgyökerek utat találnak a zsákon keresztül. A zsákokat különböző méretben és vastagságban az USA-ban gyártják. Ez a módszer ebben a csemetekertben egyelőre egy 10 acre-os (kb. 5 ha) kísérleti területen került alkalmazásra. A lyukakat egy BOBCAT gépre szerelt gödörfúró készíti kb. 45 cm-es átmérővel. Ezután behelyezik a zsákokat, és ebbe ültetik a csemetét. Az ültetés lassúbb, mint a hagyományos

ültetési módszerek. 500 db 3-5 éves fákcskát ültet el öt ember egy műszak alatt. Gookstownban ez 2000 db/műszak/5 f a hagyományos módszerrel. A sor- és tőtávolság 120 cm. 1000 db zsák költsége (vastag zsák esetén) 4200 USA dollár. A kiemelésre még nincs kidolgozott metódus. Ásógéppel végzik, és a felesleges földet lapáttal verik le. Ezután a földlabdát drótkosárral fogják össze.

A módszer előnyei:

- egy 2" átmérőjű „caliper tree” 28" (kb. 70 cm) átmérőjű drótkosárban 360 lbs (160 kg) hagyományos módszernél. Zsákos módszernél ennek 1/4-e (90 lbs);

- szállítása olcsóbb;

- kiemelés az egész szezonban történhet nagy földlabda mozgatása nélkül;

- nehezen átültethető fajok esetében is sikeresen alkalmazható;

- a megeredés a nehezen átültethető fajknál 35%-kal nagyobb;

- a kiemelési munka az egész szezonban végezhető, így a tárolási hely és a költség nagymértékben csökkenthető;

- a gyökerek fejlődése a zsákban kielégítő, és nem sérülnek meg kiemeléskor, ellentétben a hagyományos eljárással.

Hátránya, hogy

- karógyökerű fák (főleg tölgyeken) gyakori a rendellenes gyökérfejlődés (dugóhúzó szerű, csavarodott gyökér), ami mintegy megfojtja a fát.

Összességében megállapíthatom, hogy hasznosan töltöttem el ezt az öt hónapot Kanadában. Mind szakmai, mind nyelvtanulási szempontból kitűnő alkalom volt tudásomat fejleszteni. Bepillantást nyerhettem a piaccgazdálkodás rejtelmeibe, megismerhettem működésének mozgatórugóit. Megpróbáltam elsajátítani azokat az elveket, amelyek nélkül véleményem szerint Magyarország nem léphet előre.

PISKORIC: Az 1891. évi erdőgazdasági kiállítás emlékezete Zágrábban

1891-ben a Horvát-Szlavón Gazdasági Egyesület ötvenedik évfordulóján rendezték azt a kiállítást Zágrábban, amiről az akkori horvát Erdészeti Lap hét éven át adott különböző tájékoztatásokat, nem utolsósorban négyféle politikai áramlat tükrében. Az 1789. évi francia forradalom eszméi csaknem 60 év után értek el olyan hatást Horvátországban, hogy a „szabadság” (és függetlenség) mozgalom már a Gazdasági Egyesület körében is alapvető változások követelésében nyilvánult meg, amiben a horvát erdészek is élen jártak. (Ez a magyarázata annak is, hogy még napjainkban is jelen van a magyarellenesség, bár csak az „agyonhallgatás” tipikusan délszláv formájában.) Így valósulhatott meg a Horvát Erdészeti Egyesület 1846. évi önálló léte...

A szerző hosszasan fejtegeti az 1890. évi helyzetet a horvát erdészeti társadalomban (is), amelynek egyik főszereplője *Durst Emil* erdőtanácsos, a Zágrábi Királyi Erdőigazgatóság (a magyarországi FM által kinevezett) vezetője volt. Róla mi magyarok is legalább annyit tudunk, magyar szempontból pozitív értékeléssel, mint a horvát erdészeti társadalom és a „történelem”.

(Sajnálom, hogy a szerző egyoldalú magyarelles színezettel ismertette az akkori sajtó különböző megnyilvánulásait, kiemelve a magyarokkal tartó horvátok elmarasztalását is... – A fordító és referátumot író tárgyilagos véleménye.)

A cikk mellékleteként szerepel egy kiemelt jegyzék is, mely 37 féle exponátumcsoportot tartalmaz, a horvát erdészeti egyesületek nevén szerepeltetve. A fentiek ellenére még itt is szerepel két magyar név (*Ghyczy* és *Vajkffi*).

(Ref.: Abonyi István – Sumarski list: 1992. I–II.)

DR. SZÁSZ TIBOR

A második világháború óta alkalmazott fakitermelési módszerek történeti áttekintése (II.)

A nyugat-európai fejlesztési irányok vázlatos áttekintése után rátérek a fahasználat-fejlesztés hazai történetére. Ahhoz, hogy az újjáépítéshez szükséges faanyag előteremtésének szinte megoldhatatlannak látszott feladatát érzékelhessük, ismertetek néhány adatot. Budapest valamennyi hídja, az ország hídállományának 36%-a, a vasutak 40%-a, a gyárépítmények 50%-a semmisült meg. A budapesti épületek közül csak 26% maradt sértetlen. Egyes városrészek a bombázások, az ostrom és az utcai harcok miatt teljesen rombadőltek. Súlyos károk érték a bányákat is. A fának – mint az újjáépítés egyik legfontosabb nyersanyagának – a jelentősége meghatározóvá vált. Az 1920-tól 1938-ig terjedő időszakban évente átlagosan kitermelt 3,1 millió nettó m³ fával szemben 1946-ban 5,6 milliót kellett előállítanunk. 1946-ban importlehetőségünk úgyszólván nem volt (mindössze 0,1 millió m³). Faimportunk csak 1950-re érte el ismét a háború előtti mennyiséget (2,2 millió m³-t).

A fakitermelésre hazánkban is a kézi munka volt a jellemző a 40-es években. Zömmel a szegényparasztok és a földmunkások téli félévre korlátozott, minden képzést nélkülöző, alkalmi munkája volt. A fát saját tulajdonban lévő fejszével és kézfűrésszel döntötték. A kidöntött fák gallyazására, felkészítésére, számbavételére és első készletezésére a tő mellett került sor. A közelítés a kitermelést különböző időeltolódással követte. A rönköt vittük ki legelőbb, a tűzfát legkésőbb. Az utóbbit esetenként fél–egy év múlva. A közelítésben és a kiépített úton végzett szállításban a fogat és az ember fizikai ereje uralkodott. Hegyvidéken általános volt a közelítésben a sarangolt és a kisméretű szerfaválasztékok (pl. bányafa) vállon való kivitele az útig („vállzás”), vagy a tűzifa dobása („buktatása”) és az emberfeletti erő kifejtést követelő, balesetveszélyes kézi szánkós mozgatás. A nagyméretű választékok közelítéséhez és valamennyi választék vasúti rakodóra szállításához magántulajdonú lovat, szekér-, szánelőt, illetve szekeret használtunk. Nem ment ritkaságszámba még az ökrök munkába állítása sem. A Duna és a Tisza mellett vízi szállítást is végeztünk. A fel- és leterhelés kézi erővel történt. A fakitermelő szerszámok a háztartási favágás követelményeit is alig kielégítő minőségűek voltak. Mi sem jellemzi jobban a hazai elmaradottságot, mint az, hogy a Magyar Szabványügyi Hivatal egyetlen, kifejezetten fakitermelési célú eszközt sem tartott nyilván.

A fakitermelést végző alkalmi munkásokat általában a fakitermelő vállalkozók megbízásából az úgynevezett „bandagazdák” szerződötték a munkáspárokból álló „bandákba”. A munkát a kitermelt köbméterek után fizették. Általában két–két ember dolgozott együtt. Ha szükségessé vált, a „banda” tagjai kalákában segítettek egy-

másnak. Meg kell említenem azt, hogy nemcsak alkalmi fakitermelőink voltak. Egyes, erdőben gazdag vidékeken, a fakitermelést főhivatásként űző erdeimunkás-dinasztiák, úgynevezett „ölfavágók” is kialakultak. Így pl. a Bükk hegységben Ómassa, Répáshuta, a Bakonyban Bakonybél, Zalában Mikekarácsonyfa, a Börzsönyben Bernecebaráti, Kémence, Kóspallag községekben. Ezek a fakitermelők Csehszlovákiából, Svédországból és Ausztriából behozott fűrészeket és fejszéket is használtak. Jellemzőjük az volt, hogy nemcsak a lakóhelyük körzetében, hanem távoli vidékeken is vállaltak munkát. Az újjáépítéshez nélkülözhetetlenné vált állandó fakitermelő munkásságnak – a viszonylag elenyésző számarányuk ellenére is – ők alkották a magvát.

Az alkalmi munkások és az „ölfavágók” közötti nagy erdő- és tudásbeli különbségre utal az, hogy amíg az alföldi vidékek alkalmi fakitermelői naponta fejenként átlagosan alig 0,25 m³-t teljesítettek, addig a főhivatásúak – az állományviszonyoktól függően – 1,0–2,0 m³-t is termeltek. Az alföldiek csertölgyben percnként mindössze 80–120 cm², a bernecebarátiak 2–300 cm² fűrészvágás-teljesítményt értek el. Az 1946-os felmérés szerint a naponta egy fő által kitermelt átlag 0,5 m³ volt.

Az erdők államosításáig az előhasználatokat általában mind a magán-, mind a kincstári erdőbirtokokon maguk az erdőbirtokosok szervezték, irányították. A véghasználatok zömét azonban fakitermelő vállalkozóknak adták ki, akik esetenként megvásárolták a termelt választékokat is. Ezeket a vállalkozókat természetesen elsősorban a saját anyagi érdekelttségük vezérelte. Háttérbe szorultak az erdőművelés (erdőfelújítás) követelményei. Az államosítással egyidejűleg – amely egybeesett az újjáépítés szervezett megindításával – a vállalkozói kitermeléseket betiltották. Ilyenformán a felfokozott faigény kielégítése teljesen az állami erdőgazdaságokra hárult. Ez a már ismertetett termelőszköz, munkás és szállítóeszköz színvonalal végrehajthatatlan volt. A MÁLELRD-központ ezért az újra életre hívott Erdészeti Kutató Intézet egyik fő- és határidőre megoldandó feladataként határozta meg a fakitermelő munkások ellátását állami tulajdonú, európai színvonalú szerszámokkal, továbbá olyan technológiai és szervezési intézkedések kidolgozását írta elő, amelyek lehetővé teszik a termelékenység megkétszerezését, a szerfakihozatal számottevő növelését, a fatakarékoskodást és a kitermelt fa károsodás nélküli kiközéltetését, elszállítását.

Mindezek megvalósítására elkészítettük a nemzetközileg legfejlettebbeknek talált kézi szerszámok és eszközök (33 fajta) műszaki rajzait, anyagelőírásait, és a gyártó cégek felkutatásával megindítottuk a sorozatgyártást. A szerszámok – elsősorban a fűrészek és a

fejszék – élesítési, a fatakarékos kettős ferdehajkú és üstös döntés, valamint az erdőművelés érdekeit szolgáló irányított döntés ismereteinek elsajátításához az oktatók kiképzésével az egész országra kiterjedő tanfolyamokat szerveztünk. Később ezekre a tanfolyamokra és oktatókra alapozva indult meg az erdei szakmunkásképzés. A nyugat-európai országok zömében ma is felnőttkorban, műveltenkénti céltanfolyamokon képezik ki a fakitermelőket a szakszerű munkavégzésre, a munka- és egészségvédelmet szem előtt tartó munkafogásokra, a munka- és védőfelszerelések használatára, az illető művelésben alkalmazott gépek kezelésére, vezérlésére és karbantartására.

Javaslatunkra az erdőgazdaságok – az anyagmozgatás folyamatossá tétele végett – megkezdtek a fogatgazdaságok kiépítését, az erdei út- és kisvasúthálózat továbbfejlesztését, valamint a szükséges munkáslétszám folyamatos munkahelyhez kapcsolásának előfeltételeként a munkásszállók építését. Már az újjáépítés szakaszában megindítottuk a gépesítést.

Az Állami Erdőgazdasági Üzemi Központ 1949-ben kiadott „fahasználati utasítása” is tárgyalta a motoros láncfűrészek alkalmazását a fakitermelésben és a tehérgépkocsikat a szállításban. Az utasítás azonban a fakitermelést még csak a téli időszakban engedélyezte. Ezt az előírást a növekvő faigény rövidesen szükség-szerűen hatálytalanította. A fülledékeny fajok és a

természetes felújítású erdőrészek kivételével lehetővé vált egész évben a fakitermelés. Ez a főhatósági intézkedés tette lehetővé a mezőgazdaságból és földmunkából kiszorultak számára éves szerződéses munkavállalóként – mint főhivatást – a fakitermelést.

Mivel a mezőgazdasági termelőszövetkezetek erőszakolt szervezése egyre több falusi embert tett munkanélkülivé, hazánkban az erdőgazdaságokban nem alakult ki munkaerőhiány. A munkaellátottságot elősegítette a – vidéki lakosság szemében nagy értéket jelentő – tuskózási, részes kitermelési lehetőség és az illetményfa-juttatás is. Annak oka, hogy hazánkban – Nyugat-Európához visznyítva – késedelmet szenvedett a gépek térhódítása, nemcsak az elegendő számú munkaerőben keresendő. Oka volt egyrészt az is, hogy a munkások – a termelőeszközök állami tulajdona miatt – nem lehettek kezdeményezők a korszerű technika kiválasztásában és használatbavételében, másrészt az, hogy az erdőgazdaságok nem voltak közvetlenül érdekeltek a gépek bevezetésével együtt járó sok gond vállalásában (karbantartás, felújítás, üzemanyag-, alkatrészellátás, munkaerő-átképzés stb.).

A kézi eszközökre alapozott, tő melletti készletezési módszerek az is konzerválta, hogy az esetenként rosszul kiválasztott, erdőművelési és munkásérdeket is sértő gépeket rendeletekkel igyekeztek az erdőgazdaságokra ráerőszakolni (pl. körmös és lánctalpas traktorokat a közelítésben; közel 50 kg-os kétszemélyes motorfűrészeket a döntésben és a tő melletti darabolásban, majd a keménylombos állományokhoz alkalmatlan egysebélyes Druzsba motorfűrészeket).

A gépesítés ellen a munkások részéről még más ok miatt is ellenállás alakult ki. Egyrészt megszüntették a motorfűrészek bevezetésével egyidejűleg, felső utasításra, a kétszemélyes munkaszervezet által biztosított viszonylagos személyi önállóságot azzal, hogy a gép kézbeadásával egyidejűleg előírták a Szovjetunióban alkalmazott, munkamegosztásra épülő több fős munkacsapat (brigád)-szervezet kialakítását, amiben a munkacsapat teljesítményétől függő bér elosztását az egyes tagok között – a különböző igénybevétel miatt – nem tartották igazságosnak. Másrészt a gépek gyakori meghibásodása miatt sok volt a keresetet csökkentő kieső idő. Ennek tudható be, hogy még 1956-ban is az összes fakitermelésnek csak 15, a közelítésnek 13%-át hajtottuk végre géppel. A közelítésre még mindig a kitermeléstől és a tő melletti készletezéstől elkülönítve került sor.

A tő melletti készletezés elhagyásában és a korszerű eszközök elterjedésében az 1960-as évektől két tényezőnek döntő hatása lett. Egyrészt sorozatgyártásra került a billenőkeretes és rönkközelítő adapterrel is felszerelhető ERTI fogatos közelítő kerékpár, másrészt lehetővé vált a hazai keménylombos állományviszonyokra is alkalmas, üzembiztos, nagy teljesítményű STIHL-motorfűrészek importja. A fakitermelők mindkét eszközt örömmel elfogadták, sőt egyetértettek azzal is, hogy a közelítő kerékpárost beépítve a munkacsapataba, az első

A száradékot – mint oda nem illőt – kitakarítani igyekeztünk eddig az erdőből. Most erdővédelmi oldalról hívják fel a figyelmet, hogy ezzel az anyaglebomlást segítő mikroorganizmusok életfeltételeit veszélyeztetjük és lehet, hogy kisépréls helyett éppen mennyiségének szaporítására, a holt fa helyben tartására lesz szükség.

A müncheni egyetem erdőműveléstan professzora vizsgálatot végzett tanulmányi bükkös erdejünkben a 7 cm-nél vastagabb száradék – tő- és águtuskó, lábön álló és földön fekvő száradék stb. – mennyiségének megállapítására Hektáronként 3,3 m³-nyi álló száradékot talált, fekvőt 4,6 m³-t, ez összesen 2,4%-a az élőfakészletnek. Ehhez jön még a földben visszamaradó tuskó és vastag gyökér, ami az évi kitermeléshez viszonyítva 10%-nak becsülhető, mintegy 4,6 m³/ha. Még csak nem is becsülhető ezenfelül az élő fában rejtőző korhadó rész.

Ezen mennyiséget meghaladó száradéknak erdőn tartása veszteséget okoz a még használható fa értékesíthetlenségével és többletköltséget az erdőművelésben. Ha mégis szükséges több anyagot az erdőn fekvő hagyni, úgy előbb meg kell győzni a száradék természetvédelmi és ökológiai jelentőségéről az ökonómusan gondolkodó erdészeket és a nagyközönséget, gondolni kell akadályozó szerepére minden erdei munkában és meg kell találni ez ezzel járó többletköltség ellentételezését.

(AFZ 1992. 21. Ref.: Jérôme R.)

készletezést áthelyezzük a felsőrakodóra. Ennek a gyakorlatnak az általánossá válásával egyidejűleg megszűnt a közelítőtraktorokkal szembeni fenntartás is. Sőt, felismerve az erdészeti adapterekkel felszerelt gumikeszes traktorokban rejlő lehetőségeket, bevezethetővé vált mintegy 10-15 éves kisédelem után a szálában közelítés, a felsőrakodói darabolással és készletezéssel.

Ezt a dinamikusan fejlődő időszakot az 1970-es évek elején váratlan esemény törte meg. A munkamegosztásra épülő, már a közelítést is magában foglaló, komplexnek elnevezett munkacsoport-szervezetben a motorfűrész-kezelőkre nagy mennyiségű káros vibrációs hatás jutott. Emiatt egyidejűleg több, mint 180 motorfűrész-kezelő a vibrációs megbetegedés súlyos stádiumába került. Ez a motorfűrészeselek között valósággal pánikhangulatot keltett. Voltak olyan erdészetek, pl. a Börzsönyben, amelyekben a fűrészeselek egyik napról a másikra felmondtak. A további megbetegedések megelőzésére a MÉM Erdészeti Hivatala, az Egészségügyi Minisztérium, az Országos Munkaegészségügyi Intézet, a MEDOSZ és az erdőgazdaságok közös pénzügyi összefogásával 1970-ben az ERTI Fahasználati és Szervezéstudományi Osztálya keretében munkavédelmi és üzemegészségügyi csoportot hívtak létre. A csoport viszonylag rövid időn belül az intézkedések sorát dolgozta ki:

- kötelezővé tették a motorfűrész-kezelők évenkénti üzemegészségügyi vizsgálatát;

- szabványban előírták fafajonként, használati módoként és munkaműveletenként az egészségkárosodás nélkül végezhető napi motorfűrészeselek időtartamot;

- ugyancsak szabványban kötelezővé tették a motorfűrészeselek évenkénti műszaki ellenőrző vizsgálatát és a káros vibrációs paraméterű fűrészeselek kivonását a terhelésből;

- az egészségügyileg engedélyezett fűrészeselek időtartam betarthatósága végett javasolták, hogy a munkacsoport valamennyi tagját képezzék ki a motorfűrészeselek kezelésre, hogy a csapat tagjai napközben a vibrációs és a vibrációmentes műveletekben válthassák egymást;

- nyári és téli, vibrációt gátló, munkavédelmi kesztyűt alakítottak ki, amelynek megszervezték a sorozatgyártását;

- a motorfűrészeselek időszakos orvosi vizsgálatához olyan diagnosztikai eljárást kísérleteztek ki, amellyel a vibrációs megbetegedés kezdeti stádiuma is kimutatható.

A felsoroltakkal sikerült a vibrációs ártalom – országosan központi helyre került – ügyét normális keretek közé szorítani és a motorfűrészeselek gyártó cégeket is arra ösztönözni, hogy fejlesztésükbe antivibrációs programot építsenek be. Ezen a téren a STIHL cég és az ERTI Műszaki Fejlesztési Osztálya között szoros munkakapcsolat alakult ki.

A fakitermelési módszerek fejlesztésében egyrészt a vibrációs ártalom veszélye, másrészt a KGST-orosz-

gokban kialakult irányzat hatására a fejlesztéssel foglalkozók egy csoportja azt tűzte ki célul, hogy a hosszútávú leszállítva az alsórakodóra vagy fafeldolgozó üzembe, a választékolást és felkészítést iparszerűvé teszik. Ehhez részben automatizált, úgynevezett manipulációs telepeket hoznak létre. A munkafolyamat

- a döntést követő motorfűrészeselek gallyazásából,
- szállításból,
- manipulációs telepi bakdarus leterhelésből,
- távvezérlésű darabolásból,
- kérgezett választékok esetében gépi kérgezésből,
- a vastag, sarangolt darabok gépi hasításából,
- a választékok osztályozó transzporttorrel végzett osztályozásából,
- homlokmarkolójú gépes készletezésből és
- számbavételből állt.

Sajnos ez az elsősorban fenyőre kidolgozott és sikeresen alkalmazott módszer a mi keménylombos állományviszonyaink között nem vált be. Végül is a nagy költséggel kiépített pusztavámi és mátramindszenti manipulációs telepek a műszaki fejlesztés veszteséglistájára kerültek. Előbb-utóbb ugyanerre a sorsra jutottak azok a próbálkozások is, amelyek az ugyancsak fenyőre tervezett döntő-közelítő gépek, gallyazó-daraboló proceszorok hazai alkalmazására irányultak. A mi viszonyaink között a kérges aprítékot felsőrakodón előállító csúcs-technika működött ígéretes eredménnyel a Balatonfelvidéki és a Vértesi EFAG-ban.

Az utóbbi évtizedtől, amióta a kitermelés gazdaságossága egyre perdöntőbb lett, az 1970-es évek erdészeti gigantomániái lekerültek a napirendről. Általános módszerre a következő munkafolyamat vált:

- motorfűrészeselek döntés,
- gallyazás és
- szükség szerinti elődarabolás a tő mellett – speciális erdészeti géppel (pl. csuklós traktorral, forwarderrel) közelítés a felsőrakodói „munkapadra”, ott
- választékolás,
- darabolás motorfűrészeselekkel,
- felkészítés (pl. hasítás kézzel, kérgezés géppel),
- anyagrendezés és készletezés (pl. a lóval és emberi erővel vagy speciális anyagrendező géppel),
- számbavétel,
- szállítás külön munkaszakaszbán tehergépkocsival,
- fel-leterhelés zömmel hidraulikus daruval.

Az utóbbi három-öt évben az előbb leírt kitermelési módszerekben ugyan nem következett be lényeges változás, mégis a fakitermelő munkások munkavállalói viszonylatában jelentős átrendeződés vette kezdetét. Minthogy többé már nem tiltott a termelőeszközök magántulajdona, a fakitermelők egyre nagyobb hányada a Nyugat-Európában már a háború után kialakult kisvállalkozói rendszerben végzi a munkáját. Ennek az átrendeződésnek természetesen várhatóan hatása lesz majd a munkásképzésre is. Az ifjú szakmunkásiskolákról a súlypont majd egyre jobban áthelyeződik a felnőtt, műveletenkénti céltanfolyamokra.

A pannonhalmi Boldog Mór kilátó avatása

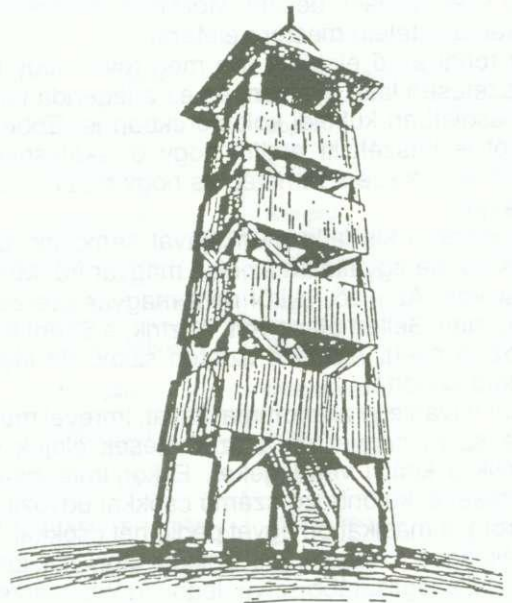
Ez a kilátó a magyar erdészet hozzájárulásával készült, hogy a látogatók ennek az ősi tájnak szépségét jobban élvezhessék.

Az ezeréves fennállását ünneplő pannonhalmi bencés apátság Boldogasszony kápolnája mögötti dombon épült kilátó avatási ünnepségét *Ament Lukács* atya vezényletével a Bencés Gimnázium énekkarának műsora nyitotta meg.

A Kisalföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság privátizációs biztosa, *Magos László* köszöntője után *Medgyasszay László* országgyűlési képviselő méltatta a közös összefogással épített kilátó szimbolikus jelentőségét.

Várszegi Asztrik főapát megáldotta a kilátót, majd a kápolnában hallhatta az összegyűlt vendégsereg a névadó Boldog Mórról készült verses összeállítást, melyet a pannonhalmi diákok adtak elő.

Sólyom Szilveszter atya történelmi összefoglalója után az erdészek kórusa énekelte el az erdészhimnuszt. Szép volt.

A pannonhalmi Boldog Mór kilátó avatási ünnepségére...

Ezer éves várunk, dicső Pannonhalma,
Fürdik a napfényben zömök törzse, s tornya.
Sok vendégünk van ma, e kilátónak alján.
Ünnepségre jöttünk, ennek avatóján.

Itt áll e kilátó Szent Mártonnak hegyén,
Boldogasszony Anyánk kápolnája ölén.
A gyönyörű Pannonhát egyik ősi dombján,
Ez az új kilátó, újabb színpotot ad.

Boldog Mór püspök úr, e hely névadója,
Hálánknak jeléül nevezzük el róla.
Legyen az élete előttünk példakép,
Melegen őrizzük szívünkben emlékét.

Szent István királyunk mire inti fiát?
A hit bizony kevés, meghal tettek híján!
Ezer év, az elmúlt, azóta áll e vár.
Nekünk is tennünk kell, ránk is sok munka vár.

Amit rég megkezdtek, már csak folytatni kell,
Hogy boldogabb legyen a második ezer.
Védjük a kilátót, szeressük e tájat!
Ez jelenti nekünk a Pannon hazánkat.

Köszönjük azoknak, akik építették,
akik építését nagyon segítették.
A kilátón lenézve, bízunk a jövőben,
Bízunk a jövő évi esztendőben!

Tóth Imre

(A ravazdi erdészet területvezető erdésze)

Ha egy kilátónak nevet akarunk adni, akkor az nem úgy találmra történik. Hogy ez a kilátó Pannonhalmi Boldog Mór nevét viseli, az nagyon is illő, időszerű és találó.

Mit tudunk erről a Pannonhalmi Boldog Mórról vagy latinosan Maurusról? Nagyon keveset és viszonylag mégis sokat. Mindenesetre senki más nincs, aki ezen a környéken ma több joggal lehetne a kilátó névadója, mint éppen ő.

A kevés életrajzi adat: 1000 körül születhetett; az itteni kolostorban volt iskolásgyerek – tehát kb. 12-13 éves korában már –, itt volt fiatal bencés szerzetes; itt volt 1030-tól 1036-ig apát, majd Szent István innét küldi Pécsre püspöknek, ahol 1070 táján hal meg.

Honnét tudjuk mindezt? Alapvetően két forrásból. Először is saját írásából. Ez pedig úgy történt, hogy 1064 táján Pécsen volt nála Salamon király és Géza herceg; nagy kibékülés. És ez alkalommal a jámbor Géza herceg elkönyörögte tőle a zoborhegyi szentéletű remete, Zoerard vagy magyarosan Szórád vezeklőjét, amelyet ő nagy kegyelettel őrzött. Minden bizonnyal ez volt az az élménye, hogy visszaemlékezve megírja a két első bencés remete életrajzát kora stílusában, bizonyos legendás formában.

Szent István korában volt Nyitra alatt a Zoborhegy alján egy bencés apátság. (Ott is állítottak 1896-ban egy emlékművet, amit azonban az első világháború után, mikor a hely Szlovákiához került, lebontottak.) Ott élt egy szentéletű bencés, aki a kor szokása szerint időnként remetességbe vonult vissza; őt hívták Zoerardnak, szerzetesnéven Andrásnak. Többször járt Pannonhalmán, jött szent Márton templomába. Mikor szentként meghal, a nyitrai Székesegyházban temetik el, és a testéről levett vezeklőláncot, illetve annak felét Maurus

elkéri a zabori Fülöp apáttól. Szórádnak volt egy tanítványa, szintén bencés, aki beköltözött utána mestere szalkai remetebarangjába és ott buzgón remetéskedett. Ő személyesen beszélt Mórral és elmondott neki dolgokat szentéletű mestere életéről.

Mór tehát az ő életüket írta meg rövid négy lapon, természetesen latin nyelven, és ez a legenda fennmaradt másolatban külföldi kolostorokban is. Ebben Mór magáról is beszél; itt említi, hogy ő iskolásgyermek korában látta a szent remetét, és hogy ő „a mi kolostorunkba” jött.

Mór ezzel a kis latin munkájával nemcsak az első bencés író, de egyáltalán az első magyar író. Mert Mór magyar volt. Az első, akiről mint magyar szerzetesről tudunk, mert Gellért olasz volt. Asztrik, a Szent Korona meghozója cseh, Adalbert szintén szláv, de Mór már hazai föld szülötte.

Szent István egy alkalommal fiával, Imrével meglátogatja a szent hegyet és a szerzetesek eléjük sietve köszöntik a királyi vendégeket. Ekkor Imre herceg a szerzeteseket különböző számú csókkal üdvözli: egyiket három, a másikat öt, egyet pedig hét csókkal. És ez a kiváltságos személy volt Boldog Mór. A kitüntetés oka: ő volt a legtisztább szívű, legbuzgóbb szerzetes.

Itt van Pannonhalmán a féltve őrzött Tihanyi alapítólevélen 1055-ből Mór püspök kézírása, kézjegye: Sig-

num Mauri episcopi: Mór itt dicsérte Istent ebben az ősi kolostorban több, mint 20 évig; mint iskolásfiú ezeket a dombokat barangolta be társaival, énekük és kacagásuk ezeket az erdőket töltötte be; ezeket a dombokat látta ő is, mint amelyeket mi a kilátóról; minden bizonnyal ivott ő is ennek a vidéknek gazdag forrásvizéből. És hányszor kutathatta végig kíváncsian az akkor még sokkal épebb római emlékeket, emlékezve a hely szentjének születésére, szent Mártonra.

Miért nevezzük őt Boldog Mórnak, nem volt szent? De igen. Hivatalosan 1848-ban Scitovszky pécsi püspök járta ki Rómában, hogy a mindig is szentnek tisztelt Boldog Mór a szentek katalógusába felvegyék. Miután azonban nálunk őt mindig boldog néven emlegette a hagyomány, ami egyenlő a szentéletűvel, azért joggal tartjuk meg a „Szent” minősítéssel egyenrangú Boldog jelzőt neve előtt.

Mindez közel ezer éve történt, a kezdetek, az első lelkes indulás idején, amelyre most ezer év után emlékezünk. Úgy érzem, méltó és időszerű, hogy a kilátó is hirdesse az ő emlékét, és itt ez a kis tisztás, ahol majd leülhetnek a késő utódok és a turisták, és egy kicsit visszaálmodhatják magukat a dicső múltba, hogy a nehézen jelenben erőt meríthessenek egy boldogabb jövőre.

Sólymos Szilveszter
osb.

Féknymok

Székelyföldről hazafelé jövet – ahol az erdészportrék sorozathoz videofelvételeket készítettem – majd hétszáz kilométer autózás után szinte felüdülésnek éreztem a sötétből az útpadkán felbukkanó kiskatona stoppos integető kezét. Örömmel álltam meg, gondoltam elbeszélgetünk többek között az itthoni katonadolgozokról. Mivel utasom jelezte, hogy úticélja alig félórányi járásra van, nem faggattam, talán még „hadititkokat” feszegetnék.

Ezért, hogy magamat ébren tartsam – még száz kilométer Budapest –, csupa általánosságról fecsegtünk, miközben megkérdezte:

– Honnan tetszik jönni?

– Kézdivásárhelyről – feleltem, de a válasz utáni hosszas csendtől gyanút fogtam.

– Tudod, hol van?

– Nem...

– Hát Brassó... próbálkoztam.

– Nem, nem tudom – felelte határozottan.

Gondoltam, némi támpontot adok, s tovább faggattam.

– Hát Csíkszereda, azt csak tudod?

– Nem – válaszolt kissé zavartan.

Ezzel társalgásunk be is fejeződött. Túl fáradt voltam ahhoz, hogy bármiféle felvilágosításba kezdjek, s különben is megérkeztünk a jelzett kereszteződéshez, ahol ki akart szállni. Alig váltottam hármasba, újabb kimenőruhás bukkant elő a szemerkélő esőtől csillogó útpadkán. Megálltam, majd miután egyezett útvonalunk egy darabig, ott folytattam, ahol az előbb abba hagytuk. Reméltem, merő véletlen volt az előző tájékozatlanság, hát újra kezdtem a kérdéseket Csíkszeredától Kézdivásárhelyig. A lassú nem-ek után az utolsó kérdésre visszakérdezett derék kiskatonánk:

– Szeged mellett valahol?...

Aztán csak a motor duruzsolását hallottam, és éreztem, hogy a futásfalvi öreg székely erdősszel felvett beszélgetés szívét-lelket melengető hangulata megkeseredett.

Pápai Gábor

Erdésztanulók országos szakmai versenye

Vadas Jenő Kupa – Mátrafüred, 1992.

1990. végén vetődött fel a mátrafüredi Vadas Jenő Erdészeti Középiskola erdőművelési-vadgazdálkodási munkaközösségében a gondolat, hogy rendezni kellene az erdészeti szakközépiskolák végzős tanulói részére egy komplex szakmai gyakorlati versenyt. A szervezést és a lebonyolítást az említett munkaközösség és a Mátra-Nyugatbükki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság közösen végezték. Az erdőgazdaság részéről *Garamszegi István*, *Duska József* és *Rosta Gyula* erdőmérnök kollégák vettek részt az előkészítési és végrehajtási munkákban. A versenyszabályzat tervezetének a munkaközösségvezető által történt összeállítás után a társiskolák – Barcs, Sopron, Szeged – is bekapcsolódtak a végleges szabályzat kidolgozásába.

A sok munka végül eredményre vezetett. 1992. április 28-án reggel rövid, ünnepélyes megnyitó után megkezdődött Mátrafüreden az Erdésztanulók Országos Szakmai Versenye, melynek az iskola névadója iránti kegyeletből a Vadas Jenő Kupa nevet adtuk. A nyitóünnepség végén közösen megkoszorúztuk az iskolaparkban Vadas Jenő emlékoszlopát.

A kifejezetten egyéni versenyre Barcsról két, a többi iskolától négy-négy erdészjelölt nevezése érkezett, összesen tehát tizennégyen mérték össze szakmai tudásukat az alábbi versenyszámokban:

- összetett szakmai írásbeli,
  - komplex felismerés (téli hajtások, levelek, termések, illetve magvak, fontosabb fafajok csíracsemetéi, erdei károsítók és kórokozók, gyakoribb típusjelző növények, fametszetek, ehető és mérges gombák, vadnyomok, vadászható- és védett erdei madár- és emlősfajok);
  - határazonosítás üzemi térkép segítségével (közben kijelölt mintaterületeken fafajösszetétel, záródás, erdő-típus meghatározása);
  - gyérintésjelölés;
  - fakészletmeghatározás, egyszerű körlapösszeg-méréses eljárással;
  - motorfűrész-szerelés, beállítás és darabolás,
  - választékolás és számbavétel,
  - trapplövészet.
- Elérhető volt összesen 1000 pont.

A terepi versenyszámokra 28-án kellemes, napfényes időben a Mátraházához közel fekvő Tetvesréten és környékén, a lövészetre másnap délelőtt, az Eger határában található lesréti lőpályán, az írásbelire és a felismerésre ugyanezen nap délutánján az iskola tantermeiben került sor. Este a versenybírók kiértékelte a versenyt, majd a társiskolák képviselői megállapodtak, hogy a szakmai felkészültség ilyen összemérésére minden évben sort kell keríteni. Dr. Rónai Ferenc, a soproni iskola igazgatója vállalta az 1993. évi rendezést.

A verseny ünnepélyes zárása és az eredményhirdetés április 30-án – csütörtökön – délelőtt volt. A végeredmény az elért pontszámokkal együtt a következő:

Helyezés	Név	Iskola székhelye	Elért pontszám
1.	Madarász Péter	Sopron	692
2.	Kárász Attila	Sopron	680
3.	Hegedűs Attila	Szeged	648
4.	Dikasz Tamás	Mátrafüred	635
5.	Weidinger István	Sopron	602
6.	Sarkadi Gábor	Szeged	593
7.	Halas János	Mátrafüred	588
8.	Tóth József	Sopron	564
9.	Pusztai László	Szeged	558
10.	Szabó Tóth Péter	Mátrafüred	539
11.	Komáromi Zoltán	Mátrafüred	516
12.	Tönköl Péter	Szeged	509
13.	Farkas István	Barcs	505
14.	Beck Jenő	Barcs	402,5

Az első helyezett egy ólomkristály serleget, a Vadas Jenő Kupát kapta, valamint szarvasbika kilövési engedélyt a MEFAG területén.

A második és harmadik helyezettek is értékes kristály-dísz tárgyakat kaptak és muflon (2. helyezett), illetve őzbak-kilövési (3. helyezett) engedélyt a Borsodi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, valamint az Ipolyvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság területén.

A Vadas Jenő Kupát és a többi tárgyat *Simon László*, a szervező iskola igazgatója, a kilövési engedélyeket *Schmotzer András*, a társszervező erdőgazdaság, a MEFAG vezérigazgatója adta át a győzteseknek. Ezután *Kristó László*, a szervező munkaközösség vezetője átadta a soproni versenyzők vezető edzőjének, Nagy Csaba mérnök tanárnak a munkaközösség által felajánlott, kőrifából készült vándorserleget, melyet minden évben az az iskola vihet haza, melynek első helyezést ért el a tanulója.

A verseny részletes értékelésére, szakmai tanulságainak levonására *Pallagi László*, a MEFAG termelési osztályvezetője, a versenybírók elnöke vállalkozott. Megállapította, hogy az egyes versenyszámok magas szintű tudást, nagyon komoly felkészültséget kívántak, melynek a versenyzők teljes odaadással, tiszta eszközökkel igyekeztek eleget tenni. Szerinte is jó ezt a versenyt a szükséges csiszolásokkal, fejlesztésekkel továbbvinni és évente megrendezni.

Végül *Simon László* igazgató megköszönte a munkát a társszervezőknek és mindenkinek, aki ebben közreműködött.

Kristó László

Bács-Kiskun megye mezőgazdasági üzei (tsz, á.g.) kezelik a megye erdőterületének 36%-át (52 000 ha). 1991-92. évben az erdőgazdálkodás finanszírozási rendszere teljesen ellehetetlenült, a szektorsemlegesség elvével ellentétben a fenti gazdálkodói körök a mai napig sem kapták meg teljes egészében az Erdőfenntartási Alapból az 1991. évi teljesítményarányos árbevételüket. Az erdőművelési munkák elszámolását érintő zavarok tisztázása érdekében 1992. október 9-én megbeszélésre jöttünk össze, ahol az alábbi közös

állásfoglalás

született.

I.

1992-ben az erdészek a szakmai és a tartamos erdőgazdálkodási elvek figyelembevételével elvégezték az erdőfelújítási munkákat. Az 1991. év őszétől megkezdett talaj-előkészítési munkálatok, valamint a folytatott erdőfelújítási tevékenység költségeinek elszámolása az Alappal szemben elmaradt. Erről 1992 augusztusában kaptunk hivatalos írásos értesítést, a január-februári szóbeli tájékoztatást követően. Nevezettek által elvégzett, a műszaki átvételeken igazolt teljesítmény értéke 63 millió forint.

Tudomásul vesszük, hogy az Alap alkotmányossága vitatható, de mi a munkánkat az érvényben lévő 16/1985. (XII.25.) MÉM-PM-ÁH együttes rendeletben foglaltak alapján végeztük, *ezért követeljük*, hogy a rendeletben foglaltak szerint, vállalva a kötelezettségeket is, a munkánk értékét térítsék meg. Az 1992. évi K-1-es költségvetésünket az erdőfelügyelőség – *jogszabálytól eltérően* – nem hagyta jóvá.

Elismerjük, hogy az Erdőfenntartási Alap a szövetkezetek és állami gazdaságok részéről – üres. Ragaszkodunk a szektorsemlegességhez. Ha az Alap összességében se fedezi az erdőgazdálkodó (szektortól független) követeléseit, kérjük a tisztelt földművelési tárcát, akár az egyéb alapok átcsoportosításával, biztosítsa az átmeneti időszakokra az Alap működését. A pénzügyi rendezetlenség elsősorban az erdőfelújítási hátralék növekedését, a fiatal erdőállományok ápolási, erdőnevelési munkáinak elmaradását eredményezi, amellelt, hogy több száz millió forint értékű erdőállomány értéke, fenntartása–megtartása közvetlen veszélybe kerül.

II.

Az erdőgazdálkodással kapcsolatos jogszabályi túlhaladottság, illetve rendezetlenség véleményünk szerint nemcsak a tartamos erdőgazdálkodást, hanem a szövetkezetek, állami gazdaságok átalakulását, új tulaj-

donviszonyok kialakulását is akadályozza, nehezíti. Nem várhatjuk el, hogy a jövőben tulajdonosok, magángazdák zöldellő erdők helyett pusztavágásokat, ápolatlan erdőfelújításokat kapjanak. Különösen annak fényében, hogy a jelenlegi kezelőjük eleget tett a rendeletben előírt tőár fizetési kötelezettségnek. Nem célunk az Alkotmánybírósághoz vagy polgári peres úton bíróságokhoz fordulni a diszkriminatív finanszírozási gyakorlat miatt.

Kérjük tehát a Főhatóságot, hogy ezen gyakorlatát szüntesse meg és találjon lehetőséget az érvényben lévő jogszabályok betartására és betartatására.

III.

Kifogásoljuk, hogy az ország területének 18%-át borító erdőkkel az államigazgatás csak a jelenlegi szinten foglalkozzon.

Az erdőterületek aránya térségünkben és országosan is növekedni fog, ezért kérjük az Országgyűlés Agrárbizottságát, fontolja meg – figyelembe véve az erdő gazdasági, közjóléti, környezetvédelmi rendeltetését –, hogy ezen állami irányítási szint elégséges-e.

Kérjük az állásfoglalásunk címzettjeit, hogy az erdő ökonómiai és ökológiai egységként kezelje. Az erdő mindannyiunk pótolhatatlan kincse, ne engedjük, hogy a rendszerváltás, illetve az átalakulás során indokolatlanul jóvátehető károk keletkezzenek.

Állásfoglalásunkat ajánljuk:

dr. Zsíros Géza úr, az Országgyűlés Agrárbizottsága elnöke, dr. Gergátz Elemér földművelésügyi miniszter úr, dr. Raskó György földművelésügyi államtitkár úr és Nagy Tamás MOSZ elnök úr figyelmébe.

Kecskemét, 1992. november 10.

A tanácskozáson megjelent 28 gazdálkodó egység nevében:

AGRO-MIX Mgtsz Kecskemét Forcek András elnök	Kötöny Kft Harkakötöny TobakCsaba erdőmérnök	Sárfehér Mgtsz Izsák Herczeg Imre erdőmérnök
--	--	--

Schmotzer András Elnök Úrnak

Országos Erdészeti Egyesület

Budapest

Elnök Úrnak tisztelettel jelentjük, hogy az Ipolyvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságnál megalakítottuk a Kerületvezető Erdészek Szakszervezetét, és csatlakoztunk a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligájához.

Már régen felmerült az igény, hogy kellene valami lehetőséget találni arra, hogy jobban megismerjük egymást, hiszen egy vállalatnál dolgozunk, hasonló érdeklődésünk, hasonló munkánk, gondunk-bajunk van, és a nagy távolságok, szétszórtság miatt még egymás nevét sem tudjuk, pedig alig vagyunk száznál többen. Jó volna „erdész napot” tartani évente, jó volna félévente más-más erdészetnél tapasztalatcserére összejönni, jó volna szakmai továbbképzésen találkozni egymással. És ami végül összehozott minket: közösek az érdekeink, egyformán alacsony a fizetésünk, és egyformán félünk a munkanélküliségtől. (Le merjem írni? Az erdészetünkönél 25-30 éves munkaviszonnyal a hátunk mögött a legmagasabb fizetések 13 200 forint alatt vannak. Bruttó...) Akármikor az utcára kerülhetünk. Ez a legfájóbb. Hol helyezkedjen el egy erdész az eldugott cserhái faluban? Mihez kezdjen egy bürzsönyi erdész, ha sorra bezárják a környék gyárait? A mi cégünket is elérte az országos válság. Csökkenteni kellett a kiadásokat: csökkentették a központi létszámot, csökkentették a fizikai állományt, aztán az erdészek létszáma is fogyni kezdett... Van már néhány 1500 hektáros kerület, van ahol egy erdészetre (vágásvezetőt, rakodó kezelőt, csemetekert kezelőt, sőt, a beosztott erdészeket is beleszámítva) 950 hektár esik!

Eskünhöz híven szeretnénk ellátni a munkánkat. Nemcsak az egzisztenciánkat féltjük, meg szeretnénk védeni az erdőt is. Egyre több az erdőben a szakképzetlen, gyakorlatlan kisvállalkozó, egyre több felügyeletet kíván a szép munka. Egyre több a magán terepjáró, a magán motorfűrész. Egyre könnyebb hibát találni a munkánkban, egyre nehezebb megóvni a ránkbízott nemzeti vagyont, az erdőt.

Nem akartam panaszkodni, csak meg kellett világítanom: a közös ijedtség, a közös baj összetömörített minket, mint birkákat a hóvihár. Először valamiféle klubra, egyesületre gondoltunk, de be kellett látnunk: egy érdekvédelmi egyesület nem más, mint szakszervezet. A kifejezéstől idegenkedik eleinte az ember, de nincs jobb. A fogalomnak vissza kell szerezniünk a becsületét.

Mivel foglalkozunk? Tartottunk néhány alakuló ülést. Az utolsót szabályosan csináltuk, jegyzőkönyvvel, alapító levéllel, alapszabály készítéssel. Az alapszabályban rögzítettük, hogy mindig szem előtt tartjuk az erdő érdekét. Felvállaljuk a gazdaság minden dolgozójának érdekképviseletét, kivéve, ha az szemben áll a kerületvezetők érdekével. Nem elnökséget választottunk, hanem öt ügyintézőt és erdészetenként egy-egy csoportképviseletet. A bírósági bejegyzéshez mellékelni kellett egy csomó nyilatkozatot, megbízó levelet, stb. Készítjük a kollektív szerződés tervezetünket, szervezzük a régi szakszervezettel karöltve az üzemi tanács választást, tárgyalunk a gazdaság vezetőségével, magoljuk a törvényeket és rendeleteket, leveleket írunk – sok a dolgunk. Felmerül bennünk néha a kérdés: ezt a temérdek energiát, munkát nem volna jobb erdészkedésbe fektetni? Szakszervezetesdit játszunk, ahelyett, hogy dolgoznánk? Akart valamelyikünk is funkcionárius lenni? Erdésznek tanultunk, erdészek akarunk lenni. Ezután is. A pluszmunkát ezért vállaljuk... a szakmáért is, az erdőért is. Ezért számítunk az Egyesület támogatására is.

Tisztelettel:

Homoki-Nagy István
ker. vez. erdész